

Jacek Tomaszczyk

Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Człowiek w świecie informacji” pt. „Kultura informacyjna w ujęciu interdyscyplinarnym. Teoria i praktyka” (Kraków, 9 października 2015 r.; Katowice, 23 października 2015 r.) : sprawozdanie...

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 1 (20), 127-131

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jacek Tomaszczyk

Zakład Zarządzania Informacją
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: jacek.tomaszczyk@us.edu.pl

**Międzynarodowa Konferencja Naukowa
z cyklu „Człowiek w świecie informacji”
pt. „Kultura informacyjna w ujęciu interdyscyplinarnym.
Teoria i praktyka”
(Kraków, 9 października 2015 r.;
Katowice, 23 października 2015 r.)
Sprawozdanie z katowickiej części konferencji**

Katedra Kultury Informacyjnej i Zarządzania Informacją w Instytucie Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie wspólnie z Instytutem Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Centrum Informatyki Naukowej i Biblioteką Akademicką Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach zorganizowały międzynarodową konferencję naukową poświęconą kulturze informacyjnej. Pod względem organizacyjnym była to dość nietypowa konferencja, ponieważ pierwsza część obrad miała miejsce 9 października 2015 r. w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie, a druga – 23 października 2015 r. w Centrum Informatyki Naukowej i Bibliotece Akademickiej Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego (CINiBA) w Katowicach. Niniejsze sprawozdanie obejmuje tylko katowicką część konferencji¹, którą na żywo transmitowała Telewizja internetowa Uniwersytetu Śląskiego.

Celem konferencji było stworzenie forum do podjęcia wspólnej refleksji nad interdyscyplinarnym rozumieniem terminu „kultura informacyjna”, a także miejsca konfrontacji teorii i praktyki propagowania

---

¹ Z pełnym programem konferencji można zapoznać się pod adresem: <http://konferencja-upkrakow.wix.com/kulturainformacyjna#!program/cj59>.

kultury informacyjnej w różnych obszarach życia społecznego. W ostatnich latach kultura informacyjna stała się przedmiotem badań wielu dyscyplin, m.in. kulturoznawstwa, medioznawstwa, komunikacji społecznej, bibliologii i informatologii, informatyki, ekonomii, socjologii. Jednak wyraźnie dają się wyodrębnić trzy obszary badań tego tematu. Pierwszy – związany z bezpieczeństwem informacji; drugi – poświęcony zagadnieniom międzykulturowym; trzeci – obejmujący aspekty informatologiczne, takie jak zarządzanie informacją, zachowania informacyjne, kompetencje cyfrowe, ekologia informacji.

Obrazy rozpoczęły się o godzinie 9.00 w sali konferencyjnej Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej w Katowicach. Gości uroczysto przywitani: Dariusz Pawelec, Dyrektor Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej, Hanna Batorowska z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Anna Tokarska, Dyrektor Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Pierwszą sesję plenarną, której prowadzącym był Wiesław Babik z Uniwersytetu Jagiellońskiego, rozpoczęła Hanna Batorowska podsumowaniem najważniejszych zagadnień i wniosków z krakowskiej części konferencji. Jako pierwszy referat przedstawił Wiesław Babik, który swoje wystąpienie poświęcił ekologii informacji, uznając ją za jeden z warunków właściwego funkcjonowania człowieka w społeczeństwie informacji i wiedzy. Poruszył także temat kultury informacyjnej, wskazując jej związek z ekologią informacji, zwłaszcza w tematyce zagrożeń cywilizacyjnych w społeczeństwie informacyjnym. Swoje wystąpienie zakończył konkluzją o konieczności odpowiedniego kształtowania zachowań i postaw informacyjnych oraz procesów wychowawczych w stosunku do różnych grup wiekowych i społecznych, a więc ustawicznego uczenia się korzystania z informacji, jej wyszukiwania i rozpowszechniania.

Kolejny referat dotyczył wybranych problemów i metod badawczych kultury informacyjnej. Wygłosiła go Barbara Kamińska-Czubała z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, która rozpoczęła swoje wystąpienie od przedstawienia wybranych, komplementarnych ujęć kultury informacyjnej w ramach nauki o informacji. Znalazły się wśród nich: ujęcie aksjologiczne (H. Batorowska), ujęcie ekologiczne (W. Babik), ujęcie skupiające się na efektywnych działaniach, postawach użytkownika informacji w organizacji (K. Materska) oraz interpretatywne ujęcie zachowań informacyjnych w odmiennych informacyjnych światach w życiu codziennym (B. Kamińska-Czubała). Prelegentka w dalszej części wystąpienia omówiła podmiot badań, sposoby doboru próby oraz

obszary badawcze kultury informacyjnej, a także zaznaczyła potrzebę konstrukcji narzędzi badawczych.

Hanna Batorowska skupiła się w swoim referacie na zaniku umiejętności dostrzegania problemu w ujęciu holistycznym i na refleksji nad interdyscyplinarnością kultury informacyjnej. Autorka wyraziła pogląd, iż internauci nie radzą sobie z poszukiwaniem relewantnych informacji w sieci, ponieważ – cytując Manfreda Spitzera – „mają zbyt ubogą wiedzę na temat struktur informacyjnych, logicznych zasad łączenia danych z różnych źródeł oraz odróżnienia rzeczy ważnych od nieistotnych”.

Po trzech referatach naukowych przyszła pora na techniczną sferę działalności w kulturze informacyjnej. Łukasz Wróblewski z firmy MAGRA omówił problematykę bezpieczeństwa danych cyfrowych w małych i średnich przedsiębiorstwach. Zaprezentował praktyczne metody ochrony danych, uwzględniające bezpieczeństwo fizyczne, błędy ludzkie oraz prędkość zapisu i przywracania danych z kopii bezpieczeństwa. Kwestie te są niezwykle ważne, ponieważ – jak pokazują badania – wśród firm, które doświadczyły znacznej utraty danych, 43% nigdy nie wznowiło działalności, 51% zamknęło działalność w ciągu dwóch lat od utraty danych, a tylko 6% kontynuowało działalność przez dłuższy czas.

Pierwszą sesję zakończył referat Joanny Ożarowskiej i Grzegorza Nancka z Uniwersytetu Śląskiego, zatytułowany *Prawo rzymskie jako źródło kultury prawnej, wiedzy i informacji*. Jednak tylko wprowadzenie mieściło się w zakresie tematycznym konferencji przez nawiązanie do rozpowszechniania informacji w Cesarstwie Rzymskim. Główna część tego wystąpienia dotyczyła wybranych elementów prawa rzymskiego, bez jakiegokolwiek odniesienia do kultury informacji.

Sesję drugą, pod przewodnictwem Anny Tokarskiej, rozpoczął Jacek Tomaszczyk z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego, przedstawiając problem inwigilacji użytkowników sieci WWW, prowadzonej zarówno przez agencje rządowe w celu zapobiegania przestępczości, jak i przez przedsiębiorstwa prywatne w celu osiągnięcia zysku.

Kolejny referat, autorstwa Andrzeja Koziary z Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, poruszał kwestię bezpieczeństwa systemów informacyjnych. Autor przedstawił obecny stan prawny (uregulowania ogólne i branżowe), wymagania dla systemów teleinformatycznych oraz podstawowe działania związane z bezpieczeństwem informacji, z rozróżnieniem podmiotów podejmujących te działania na: najważniejsze kierownictwo, kierownictwo niższych szczebli, pracowników oraz klientów instytucji (dla bibliotek – użytkownicy).

Rafał Klepka z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie przedstawił wyniki badań, których przedmiotem były wybrane tygodniki (*Newsweek Polska, Polityka, Wprost*), a celem – ustalenie, czy wygłaszane w nich opinie o kandydatach w wyborach prezydenckich 2015 r. miały charakter informacyjny, krytyczny czy agitacyjny.

Kolejny referat – *Kompetencje w zakresie zarządzania bezpieczeństwem informacji jako element kompetencji informacyjnych i cyfrowych* – wygłosiła Paulina Motylińska z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Przedstawiła w nim podział kompetencji na: kompetencje informacyjne (umiejętność rozpoznawania potrzeby informacyjnej oraz umiejętności lokalizowania, oceny i efektywnego wyszukiwania informacji) oraz kompetencje cyfrowe (umiejętność korzystania z technologii cyfrowych, w tym swobodnego korzystania z Internetu). Następnie zaprezentowała podstawę programową kompetencji informacyjno-cyfrowych z podziałem na nauczanie wczesnoszkolne, klasy IV–VI, szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne. Wspomniała także o *Katalogu kompetencji medialnych, informacyjnych i cyfrowych*, który dostępny jest w Internecie: <http://edukacjamedialna.edu.pl/kompetencje>.

Rzeczniczka prasowa CINIb-y, Jadwiga Witek, wygłosiła referat na temat języka jako elementu kultury informacyjnej w jednostce publicznej oraz kształtowania dialogu społecznego i ładu kulturowego. W swoim wystąpieniu wyjaśniła pojęcie rytuału w kontekście werbalnych i niewerbalnych zachowań komunikacyjnych, zwracając uwagę na cechy i funkcje rytuału oraz na fakt, że język jest jednym z kodów, które składają się na rytuał.

Z kolejnymi referatami wystąpiły prelegentki z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Emilia Musiał przedstawiła rolę nauczyciela w kontekście nowej kultury uczenia się, Sabina Kwiecień omówiła zagadnienie gęstości informacyjnej podręczników szkolnych, zaś Beata Langer podzieliła się wynikami badań na temat otoczenia informacyjnego szkolnych mediów społecznościowych i ich wpływu na jakość kształcenia.

Praktyczną część konferencji stanowiły trzy warsztaty:

- *Jak skutecznie zabezpieczyć dane w firmie?* (prowadzący: Zespół MAGRA);
- *Modele edukacji cyfrowej (gamifikacja, „odwrócona klasa”, metoda hybrydowa, problemowa, projektowa)* (prowadząca: Małgorzata Wieczorek-Tomaszewska, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie);
- *Infografika – funkcjonalny sposób wizualizacji informacji* (prowadząca: Anna Seweryn, Uniwersytet Śląski w Katowicach).

Po warsztatach odbyła się ostatnia już sesja plenarna, podczas której Katarzyna Janczulewicz z Uniwersytetu Śląskiego przedstawiła wyniki analizy budżetów obywatelskich (partycypacyjnych) pod kątem finansowania inwestycji w bibliotekach i instytucjach kultury w latach 2013–2014. Takich inwestycji brakuje, a przyczyną tego – jak zaznaczyła autorka we wnioskach z badań – jest słaba kampania informacyjna, niewielkie zainteresowanie mieszkańców (co sprawia, że nie głosują oni na tego typu projekty) oraz duża liczba zgłaszanych inicjatyw, które w większości mają charakter *panem et circenses*. Autorka podała sposób na zmianę sytuacji postrzegania bibliotek w propozycjach budżetów obywatelskich, formułując go w trzech słowach: edukować, współpracować, współtworzyć.

Jako ostatnia wystąpiła Renata Dulian z Biblioteki Uniwersytetu Papieskiego JP II w Krakowie, wygłaszając referat zatytułowany *Biblie dla dzieci i młodzieży elementem kultury informacyjnej*. Trudno było doszukać się w tym wystąpieniu naukowej myśli związanej z kulturą informacyjną, ponieważ autorka skupiła się przede wszystkim na przedstawianiu różnych edycji Biblii dla dzieci i młodzieży, oferowanych przez wydawnictwa.

Podsumowania i oficjalnego zakończenia konferencji dokonała Hanna Batorowska, dziękując wszystkim za udział w spotkaniu i zapraszając do zwiedzania CINIb-y, co było ostatnim punktem programu. Zaprosiła również na przyszłoroczne obrady z cyklu *Człowiek w świecie informacji*, które mają odbyć się w Suchoj Beskidzkiej.